

פראוריביט-מעשה'לעד.

רשות וווערט גראיסטוטיס. — אַיְדָה מִיט אַבָּאָרֶד אֵין יְפָנָמֶס שָׁגָן. — אַמְעָשָׂה מִיט אֲשָׁת אִישׁ. — דָעֵר אַזָּאָרְקָוָעֵר חַכְמָה. — פְּרִיעָרֶם אֹפֶן צָחִי חַיְבָּעֵר. — צָווֵי תְּהִינּוֹת. צָווֵי נְסָצָן אָזְן דָעֵר בָּחוֹר אֵין נִישָׁא מַעֲהָר.

די לאגנוגויליגקייט פון אונזער נאהענטער פראוניינץ אוינו איבטראעריסען געווארען ציליב 2 דער האט הען יונגעט איזיבער-מלבושים נעפונען זיך שטעדטלעך דראוות איזן איזארקאו. מאשה דראווא: ה' ג. "גע ווילגט" האט בע- ג. "גע ווילגט" האט זיך שנעל אורי האט צונגריטים דאס ראנצעל, דעם פוטערנעם טו- זיך צונגריטים דאס ראנצעל, דעם פוטערנעם טו- לופעל, עפיס צו כסען און זיך געלעטן שלאלפען, האבענדיג איז זיך איזיפצושטעהן באואר, פדרי צז בע- ה' ג. און סאיין געווען ליהודים. וויזען צו דער קאלאייקע, וועלכע געהט אס האלב זעקס א זיעגר פאולדאנט. ה' ג. האט זיך טאקע נפשות. גוט, וואס נישט ג. און נישט זיין אוילגעהזיבען. געטונו אלץ, זוזס א זיך דארכט טו- חען ער שטעהט איזר פון שטאף. זיך געזאגנט מיט זיין וויב און קינדר ער שטאפען.

די מיזרליזער פון איבר מארטינז

יד פז איהר טאכטער.
וּרְיוֹשָׁר מַאוֹד-טְרָאָגְעָדִיעַ.

די מערדערין פון איהר טאכטער.
א פאריזער מאוד-טראגעדיין.

וי האט איהר דורךטיגkeit קינמאָל נישט געשטייט,
און מהט דעם אוּז ו' אפט געווען אינדערטהים אוּז
מעטיג אונ נערעהיש. דאס האט אפט געבראכט
צ' צענעס, צ' צוֹאַטְעַנְשְׂטוֹסֶעַ צוֹוְשָׁעַן אַהֲרָן
און דעם מאָן, זעלכער האט געשפֿילַט אַזְקָרְטַעַן,
געטְרָגְעָן אַזְבָּוּכְטַעַלְעָה. ז' האט געזאָסט,
פֿאָז ו' אַיְזָה שְׁוֹלְדִּינְגַּע אַזְגָּוּגְעָן אַזְגְּוִיטְעָן
פֿן דעם מאָן האט ז' געהאט אַז טאַכְטָעַר, ז'
דאָס איהר געערטלעט אַז געניאָנטשְׁעַט. ז' האט
געטְרָגְעָן פֿאָר איהר דֵי בעסטע דערצְהָעָר, האט
אייהר עַזְזָן יְגַנְּגָאַרְטְּגִּירְתָּם אַז דער געועלשְׁאָפְט,
האט איהר געלערטן מאַינְרָעַן פֿן דער ערנְטָט
כרי איהר צ' געבען אַז פֿאַרְשְׁטָעַלְוָגַן פֿן דער ערנְטָט
קייט אַז פֿערַאנְטְּאָרְטְּלִיכְקִיטָּם אַז אַוְיךְ איהר, אַוְיךְ
אייז געטְמָרְבָּעָן איהר מאָן אַזְגָּעָן דֵי געבען. באָלְד
מְאָרָם בְּלָא אַז גַּעֲבִילְפָּעָן דֵי גַּנְגָּעָן לְאָסְטָט פֿן דָּרָה
הַזּוֹפִירְזָוּגָן אַז פֿן דער ואָרגְן פֿאָר דער צִוְּגָנְטָט
פֿן איהר קְינָר.

אָוּמְרָאָגְן אַז פֿרְזִי בְּלָא אַלְעָמָל גַּעְוָעָן. דער
בלִיק, דֵי אַלְעָגָן אַז דער נַאֲגָעָר מְחוֹת פֿן איהר
טאַכְטָעַר האט אַז איהר אַרְיָנְגָּהָרִיכְט אַז גַּעַפְּהָלָה
פֿוֹ זָאָסְיָיךְרִקְיָיט אַז אַפְּטָאָפְּלָזְזָהָגְזָה, דאס
פֿרְעָה, זָאָסְהָאָט אַז איהר אַלְעָמָל גַּעְרָעָט, אַז
גַּשְׁאָגָעָעָן, זֵי דֵי וּלְטָמִינְסָמָּה, עַס אַז גַּשְׁטָמָאתָה
בְּלָאָזְזָה אַז אַזְגָּדָה אַז שְׁלָל, אַז רָאִית, אַז אַז פֿרְאָנְקְרִיְיד
נְפָטָט סְעַן נִישְׁתָּמָעָן דֻּעָמָעָן אַזְגָּוּתְּגָעָן אַז
אַזְגָּוּתְּגָעָן טַעַנְגְּזִיעִירְשָׁאָבְעָנְאָזְפִּינְגָּה אַז גַּרְגָּזָה אַז
גַּשְׁאָגָעָעָן, זֵי דֵי וּלְטָמִינְסָמָּה, עַס אַז גַּשְׁטָמָאתָה
בְּלָאָזְזָה אַז אַזְגָּדָה אַז שְׁלָל, אַז רָאִית, אַז אַז פֿרְאָנְקְרִיְיד,
טְמַנְּעָמָעָן, אַז מִוְּנָאָשָׁרָה, אַז צַוְּקָעָלְעָקְעָכָל. פֿאָר
חַסְפָּה וּוִסְטָעָן כְּנַעַשְׁעָן, פֿאָר דָּעָם, זַעֲלָכְעָר וּוְהָטָם
אַז גַּעַנְגָּסָט נָאָר דֵי הַאֲוָרְבָּאָנְשָׁעָרָה רִירָעָזְרִינְגִּיָּה,
רַסְמָ פְּרַזְלִיכְעָן שְׁמַיְיכָל אַז גַּיְסְמָרִיכָעָן וּוְרָטְלָעָן
פֿאָר פֿאָרְזִיְעָרָבָעָן, קָאָן זֵיד עַס אַז גַּעַנְגָּסָט
הַאָט, וּמְשָׁרְבָּלְבָּטָן גַּטְבָּהָל אַז אַז דָּעָם לְעַבְשָׁא

באלד האט מארם בלא החזנה געהאט זום צויזען פאל. אורה טאכטער פון ערשותען מאן האט צויזען פאל. אורה טאכטער פון ערשותען מאן האט שווינש מעהה געתאט דרי צארטראט סוטערליכען השנחתה. מאיראט בלא איז געהן בעשפטינט מיט אייג נטערליכע פערסיהערישע נסחנות, וועלכע חאכען נאשטלט איז א סכנה אורה טרייקיס איז צאנצערגראנקיס צו דעם מאן אונז צו אורה פאמיליע. פערזילונגנען לירענשאפט אכער האט אורה לאעל רעד טאכטער געהן ניטש אלעטאל געפערלען געהונען רעד זאמכען. יי האט אכער געפערלען אורה איזערען געולם פא וועלכעה יי האט ציטט פערטאות זיך האבען געהאט און ווירע קרייזע גנטס קיזן ריניעט אפצעגעטען א קלארען רין וויזבקן. אורה אגערליכיג זיזה און קינגדאל ניטש גיטסגעלאטען געהאנען.

אַבְּנָדִין אֶ 43

אובערמֶר	קעפּטְלִיס
באנדרען	באנדרען
סידער	סידער
טַיְבָּעֵר	טַיְבָּעֵר
וּזְכָּרְבָּעֵר	וּזְכָּרְבָּעֵר
וְיִיבָּעֵר	וְיִיבָּעֵר
סְיִידָשׁ	סְיִידָשׁ
גַּעֲלָה	גַּעֲלָה
קִילָּע	קִילָּע
בִּילָּע	בִּילָּע

טעקסטען פון משה בר אדרוזיאן, משה נאדרה, אהרון ציטלין.
און ב. סאוונער. מוזיק: הוד ביגינעלמאן און ג' בויים.

קפסע איז אטפּען טעגלאַד פון 6 אָוֹן, שבעת פון 1.30 ציו 5 נאכטן, איזן פון 7 אָוּונֶנד.

איהר יהיאל האט א מיניסטערישען קאָפּ, האט זי
איהם שנעל מוחל געווען אן מכבים געווען מיט
זין פֿלְגָן.

די בענצע נאשיכט איז פֿאַל ענטעדקען בע-
וואָרטן, מען איין אוועק צוֹם אַזְּרָקָוועֶר דָּבָר,
וועפֿלְכָּר האט טָקָע זוי יהיאל האט פֿאַראָזִיסְטָפּ-
עהָן, גַּעֲמָקָנְטָה, אוֹ יהיאל מוֹאָפְגָּטְן בִּידְעָ-
וּבְעָרָר, יהיאל האט דָאָס גַּעֲטָוֹן אָפּן בִּילְהָאָשָׁ-
יךְ בעגריות זוי איהר צוֹויטער חתונה מיט איהר
עדשען מאָן.

יהיאל איז אַפְּער נִיטְטָקִין פֿרִיעֵיר, פֿרְחָאָ-
צָוָעָנוּמָעָן די פֿאָר גַּילְדָּעָן אָוֹן האַפְּנָנִינוֹג צוֹוִיָּ-
נִיטְטָן אַיְן טָפָש אַיְן ער אוועק אָוֹן מִיוֹוִיסְטָן נִיסְטָ-
וואָהָן.

וּיְ מִשְׁמְגַעַסְטָן אַיְן אַזְּרָקָאָוּ אַיְן ער גַּעַ-
פֿאַהָרָעָן חתונה האַפְּגָן מיט אַדריטער.

קָעָט אוּוּקָעָלְעָטָפּ אַזְּרָקָאָוּ אַזְּרָקָאָוּ אַזְּרָקָאָוּ
עַבְעָן אַזְּרָקָאָוּ. שְׂטָבָלְעָט זִיךְ צָו אַדְרָט פֿאָר אַזְּרָקָאָוּ
זַן שְׂכָנָת זִיךְ צָו אַזְּרָקָאָוּ מִים אַגְּנָק הַיְבָ-
עָן נְדוֹן. מִדְאָרוֹף נִוְשָׁת לְפִנְגָּן עֲרָשָׁס דְּפִרְצָעָהָלְפָן,
זַ פְּנַן שִׁירְוֹק אַיְן גַּעֲוָאָרָעָן אָוֹן יהיאל קִישְׁקָן האָט
תַּבְגָּה גַּעֲהָט מִיט הַעֲלָמָה חָנָה פְּנַן פְּאַזְּשָׁעָנְטָשָׁעָוּ.
איַן דָּעָרְתִּים דָאָס הַיִּיטָּס אַיְן אַזְּרָקָאָוּ האָט
חִיאָל גַּעֲזָגָט, אַזְּ ער פֿאָהָרָט אוּוּעָק גַּעֲשָׁפְטָלִין
יַיְן דָּעָר אַמְּתָן האָט יהיאל אַפְּנָעָלְעָטָס דִּי האָנִיגְ-
דָּשִׁים מִיט חָנָהָן פְּנַן פְּאַזְּשָׁעָנְטָשָׁעָוּ, דָאָס קְרִיְ-
עָפָל גַּעֲהָט אַבְּצָר צָוִי יָגָנָג נְאָךְ וּוּאָסְעָר בֵּין דָאָס
וּוּיְעָר רִיסְטָץ זִיךְ אָפּ, אָוֹן אַזְּנוֹעָר בִּילְהָדָעָט פֿאָר
עַרְסָט האָט זִיךְ דִּירָךְ אַזְּבָצָל דְּעָרוֹוָאָזָט וּוּעָגָן
וְיהָר בְּרָאָק אַזְּ זִיךְ בעְמִיהָה צָו זְהָהָן כִּימָט אַיהָר
מְאָן. יהיאל אַיְן נִישְׁתָּאַבְּצָשָׁת גַּעֲוָאָרָעָן אַזְּ
קָעָט אוּוּקָעָלְעָט פֿאָר נִין עֲרָשָׁס וּוּבָבָ אַזְּ

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdanska 28, tel. 41-46

קראנקהיטטען פון די ביגנער, געלטנגן
פרוקריםינגען פון די פלייצט און גולדפער.
אייננסע פראצ'אנטייך גו זומאייכ ארטאקטידיש
אַסְטָרָאָעָן, אֵין: אַקְלָאָדָּקָעָם וְנִיְּהָ אַלְפָאָסְטָהָעָם קִינְסָהָן
לִיכָּאָפִים, צַמְעָעָן אַ. ז. ח.
בְּמַסְתָּוֹת 51-5-7 אֵין אָנוֹבָן.

— וואס שרייטטן ביילעשי, איך האב דאר
איך נפמיינט דיין טובה, מיר האבען זיך געפֿי-
יגט, פשוט געהגעדרט, האב איך בעשלאנען צו
עהמען א ניעם ברען, איצט וועל איך דאר קויטן
אין מזען אפוגטן דין און חנזה, וועל איך דאס
אַנטקען טוין און דערנאנך צויריק חתינה-האבען מיט
היר און מיר וועלען האבען א ביסעל געלד, כדי
אגעזה-האבען א מסחר.

הדר ברכות פון מין טאכטער, האט מיר אויסנעםאלען אונטן לפנים, ריין איסערליך, זויט אוינזער ציימ אפער האט ו' געמערכט און אייזר טאכטער אַטיפען פערלנערזונג, אַנְיאַנְדרָע בעזיזונג, אַנְאַפְּגָנְלִיעָזָבָן ברקט אַן אַרְיהִיט, אַיבְּעָר זַעֲלָכָן ו' האט נַאֲכָנָען נַעֲקָנָט פֻּרְשְׁטָהעָן.

באלר האט ויך מײַן זויטאג פערוואָאנְדערעלע
אן כעם, אַ כאָזֶמֶרֶיגֶער אַכְרִיזָהָנְגָעֵל אַיז אַיז מַיד
וואָאָר גַּע אַרְעָן בְּשָׁעָה מִין טַאַכְטָעָר האָט צַוְּרָאָן
וואָאנְס : אַךְ בַּיְּזָהָן רִיף, אַיד זַוִּים אַלְיאַן, וְאַסְּ כַּרְ
הָאָפָּא זַי טָן, אַזְ אַיךְ קִימָעָר וְיךָ נִישָׁת, אַזְבָּ דִּילְ
געַפְּלָעַט טַאַפְּעָס אַרְעָר גַּעַפְּלָעַט נִישָׁת.
געַפְּלָעַט טַאַפְּטָעַר נִישָׁת גַּעַפְּלָעַט נִישָׁת.
„אַיכְטָמָא אַיךְ מַירְ קִילָּאָר גַּעַפְּלָעַן, מִין טַאַפְּטָעַר
וְיל אַינְגָּנְגָּעַן אַראָפְּשָׁטְנִינְעַן אַן דָּעַר אַונְטָרוּהָעָלָט
פִּין הַפְּקִירָה אָזְ זְנוֹתָה. רַאֲס פִּיעָר, חַעַלְכָּעַ אַיךְ הַפְּקִירָה
ニישָׁת גַּעַפְּנָעַט לְעַשְׁעָן, חַעַט אַיהֲרָר פֻּרְבָּרְעָנָעַן. אַךְ
הָאָפָּא כָּעַרְזִירָעָן סִינְעָן חַזְוִים, כִּיהְאָבָּז וְיךָ גַּעַפְּדָהָלָט
וְיַיְשָׁעָע, אַיךְ הָאָפָּא נִשְׁתָּמָעָר גַּעַפְּהָעָשׂ פָּאָר יַזְ
קִין אַנְפְּשָׁאָר. אַלְעָז הָאָט וְיךָ גַּעַפְּאָקָעָלָט. מִין לְעַד
בְּשָׁעָה אַנְפְּשָׁאָר.
אַיהֲרָר אַזְוּמָעָר מָאָן גַּעַפְּטוּן פֻּרְבָּאָן אַטְפָּר
בְּשָׁעָה, זַי בַּי אַדְעָה, זַי הָאָט גַּעַפְּוֹאָסָט, אַז אַזְ
אַזְיָדָר טַאַכְטָעַר וְזַוְּגָעָן גַּעַפְּעָהָרְלִיכָּעַ כְּחֹזָה, אַז זַי
חוּלְכָבָעַר לְאַזְטָזְזָה זַוְּגָעָן אַנְאַגְּסָטָהָעָלָט, פָּזָן אַלְעָבָעָן,
כְּבָעַ גַּעַעַטְזָעַן, וַיְתָעַן אַזְן מַנְהָגָיָה, נַגְּנָצָעַ גַּעַכְטָאָז
אַפְּטָמָדָר טַאַפְּטָעַר נִישָׁת גַּעַפְּמָעָן אַחִים. דַּי חַבְּרָטָעָם,
חוּלְכָבָעַר זַי הָאָט אַמְּכָל פֻּרְטָרְבִּיבָּעַן פָּזָן אַיהֲרָה הַזָּוִי,
הַזָּאָבָעָן אַיהֲרָא אַיצְטָמָעָהָר בְּעַזְוֹכָטָם, זַי אַמְּכָל, סְזָדוֹת
פֻּרְבָּהָרְגָּעָן אַזְפְּעָרְשָׁתְּעַנְדְּלִיכָּעַ הַאָבָעָן אַגְּנָעְפִּילָט
דַּי לְזָפְטָמָדָר, אַנְיָא. עַרְעָרָר שְׁרָעָק הָאָט אַיהֲרָר וּרְכָבָנָגָזָעָן
אַזְן וְיַי הָאָט פֻּרְלָאָרְעָן דָּעַם גַּלְיכָנָעָחָיכָתָם. דַּי שְׁלִיחָה
אַיְבָּעָר וְיךָ אַזְבָּרְדָּי מַעְנָשָׁעָן, חַעַלְכָּעַ הַאָבָעָן
אַיהֲרָר אַרְזָמָגָעָרְגָּעָלָט.

האוועט ביטאָג אָן געשעפעט אָן ביינאָקט האָס ז' מיט אַיהם צוֹאַמְעָן בעוּכְטָן די סַאַלְאַגְעָן פָּזֶן דער לְעַבְעַדְלָהָלְטָן. עָרָ האָס נִישְׁתַּמֵּן גַּעֲנָגָן, ז'ך נִישְׁטַפְּסַפְּרָגָעָן שְׂטַעַלְטָן אוֹהָר אַנְעָרָן זְיוּטָאָגָן, אוֹהָר טִיפְּעָן שְׁמַעְרָעָן, ז'י האָט מִיט אַיהם קִינְמָאָל וְעוֹשָׁעָן דָּעָם נִישְׁטַפְּסַפְּרָגָעָן אָן עָרָ אוֹהָר גַּעֲנָעָן אָס טְרוֹזְקָעָנָהָרָן, נִיכְתְּעָרָרָן, אוֹסְרָן גַּעֲרָעָנְטָמְשָׁרָן כּוֹחָרָן, וְעַלְכָּבָר הָאָט פִּינְסָמְ אַרְיוֹנִיזָרָן דָּרְגָּנָעָן אוֹהָר פְּסִיכְאַזְנוֹגָעָן אָן אַבְּעַרְלְעַבְעַנְשָׁעָן פָּזֶן אָחָלָט, וְעַלְכָּבָר האָט פְּרָעָמָלָט בֵּין אוֹהָר גַּעֲנָאָגָעָן ז' דָּעָר פְּאַלְעִיצָאָגָן.

אָנָן זַעֲמָה רְחוֹתָן אָנָן גּוֹלְאָסָטָן בְּסִינְגְּעָלָטָן, וְזַעֲם עַט
עַר הַאָטָם נִשְׁתַּחַת קְרֵי פֻּעֶרֶשְׁתְּעָרְנִישׁ.

אלאן בעאָזְרַהֲדָגִינְט פָּן דָּעַם לְעַבְנֵס-נָזֶל, וְעַכְלָעַר
לוֹעַעַרְט אַיְבָּר אַיְהָר טָאַכְתָּר, דָּרַעַ מָאַן אוֹי גַּעַדְעַן
איַן גַּעַשְׁעַפְט, דָּרוֹסְעַן אַחַ גַּעַדְעַן רַעַנְגַּרְדַּנְאָט,
איַן מִיטְאָכָא, נַעַקְוּמָעַן צְאַהָרְדָּר דִּי טָאַכְתָּר אָן
הָאָס אַהֲרָנְגַּעַטְמָט, אָוֹן וְוַיְלַעְגִּיזְיָזְהָאָזְפָּהָרְעָן
אוֹזָאַמְשָׁס מָוֵט אַיְהָר פְּרִינְגָּרְט, גְּרָאַר בִּיטְעָרְפָּרְגִּינְט
אוֹזָאַמְשָׁס קָלָאָר...

העלכער האם זיך איזט מאנאנדרען פלאקערן אין נישט מעה אין מײַן רשות. פִּין אָגְנֶלְכֶּר פִּיעַר.

**די מערדערין פויז איהר טאכטער
א פאריזער מאוד-טראגעדייע.**

